

Asia: Lausuntopyyntö YVA-ohjelmasta, VSB Uusiutuva Energia Suomi Oy, Outojängän tuulivoimahanke ja 400 kV:n voimajohto, Tervola (LAPELY/5496/2021)

Lapin ELY-keskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

VSB Uusiutuva Energia Suomi Oy suunnittelee 36 tai 24 voimalan Outojängän tuulivoimahanketta Tervolaan. Hankkeeseen sisältyy myös 400 kV voimajohto (n. 23 km) tuulivoima-alueelta Rovaniemelle Petäjäskosken sähköasemalle. Hankkeen pinta-ala on 5055 ha ja suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on 310 m.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy pääasiassa porotalouteen ja Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeessa suunnitellaan tehtäväksi pesimälinnustoseselvitys, metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys, lintujen muutontarkkailut ja selvitys poroelinkeinoon.

Outojängän tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmaselostuksessa hankealueen poronhoitoa ja sen toimintaa on kuvattu aluksi yleisluontoisesti. Tämän jälkeen Palojärven paliskunnan poronhoitoa ja sen toimintaa sekä suunnitellun tuulivoimama-alueen ja sen ympäristön käyttöä poronhoidossa on kuvattu tarkemmin käyttämällä Palojärven paliskunnan poronhoidosta saatuja tilastotietoja ja kuvaamalla karttaesityksenä poronhoidon paikkatietoaineistojen avulla (TOKAT-aineistot) hankealueella ja sen ympäristössä eri vuodenaikoina käytettyjä laitumia, porojen laidunkiertoa, lähistöllä sijaitsevia erotus- ja siirtoaitoja. Paliskunnan kanssa on myös käyty alustavat neuvottelut, joissa näitä tietoja ja kartta-aineistoja poronhoidosta on koottu ja päivitetty.

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin menetelmäkuvauksessa esitellään toteutettavan vaikutusarvioinnin periaatteet, joissa noudatetaan Paliskuntain yhdistyksen tuottaman Opas poronhoidon tarkasteluun maankäyttöhankkeissa -opaskirjan (2014) ohjeistusta ja rakennetta. Poronhoidon herkkyyttä eri vaikutuksille sekä näiden vaikutusten suuruusluokkaa ja merkittävyyttä poronhoidolle pyritään arvioimaan mm. vaikutusten luonteen, laadun ja laajuuden perusteella. Myös olemassa olevaa tutkimus- ja laiduninventointitietoa sekä poronhoidon vaikutusarvioinnista tehtyjä oppaita pyritään hyödyntämään. Vaikutusarvioinnissa hyödynnetään myös tuulipuistosta tehtyjä melu- ja näkyvyysmallinnuksia.

Luke katsoo, että Outojängän tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmaselostuksen poronhoitoa koskevassa osuudessa sekä Palojärven paliskunnan poronhoito että suunnitellun hankealueen käyttö ja sijoittuminen poronhoidollisesti on kuvattu riittävän hyvin.

Luke katsoo myös, että vaikutusarvioinnissa käytettäviä oppaita, aineistoja ja saatavilla olevaa tutkimustietoa on menetelmäkuvauksen perusteella tarkoitus hyödyntää mahdollisimman kattavasti.

Luke näkee kuitenkin ongelmana sen, että menetelmäkuvauksessa ei kerrota tarkemmin sitä, millä tavalla tuulipuiston mahdollisia suoria ja välillisiä vaikutuksia mm. porojen laitumiin, laidunten käyttöön, laidunkiertoon ja liikkumiseen sekä poronhoitotöihin, kuten porojen kokoamiseen ja käsittelyyn, tullaan arvioimaan. Myös tuulipuistojen rakentamiseen liittyvät muut vaikutukset, kuten kalliolouhinnan ja maa-aineisten ottoalueiden sekä alueelle rakennettavan tiestön, sähkönsiirtoaseman ja sähkönsiirtoon tarvittavien voimajohtojen vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin tulee huomioida. Näiden edellä mainittujen arvioiden perusteella muodostuu Luken näkemyksen mukaan riittävä kokonaiskuva siitä, millaisia tuulipuiston mahdollisesti poronhoidolle aiheuttamat erityyppiset haitat ovat luonteeltaan, laadultaan ja laajuudeltaan.

Luke katsoo myös puutteeksi, ettei suunnitellun Outojängän tuulipuiston ja olemassa olevan Varevaaran tuulipuiston tai mahdollisesti muiden Palojärven paliskuntaan suunnitteilla olevien tuulipuistojen poronhoidolle mahdollisesti aiheuttamia yhteisvaikutuksia ja niiden arvioinnin kuvausta ole sisällytetty arviointiohjelmaan. Koska Suomen alueella toimivien tuulipuistojen vaikutuksista poronhoitoon ei ole vielä saatavilla tutkimustietoa, Luke näkee erittäin tärkeäksi, että vaikutusarviointia tehtäessä ja tuulipuiston mahdollista toteuttamissuunnitelmaa jatkettaessa neuvotteluja Palojärven paliskunnan kanssa jatketaan poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi ja toteuttamiseksi sekä poronhoitoon kohdistuvien haittojen minimoimiseksi. Tällaista yhteydenpitoa ja neuvottelua tuulivoimayhtiön ja paliskunnan välillä on Luken näkemyksen mukaan myös syytä pysyvästi jatkaa, mikäli Outojängän tuulipuistoa aletaan rakentaa.

Hankkeessa metsäkanalintuja on kartoitettu vuonna 2022 yhden maastopäivän ajan ja 2023 neljän maastopäivän ajan. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Luke huomauttaa kuitenkin, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta.

YVA-ohjelmassa kerrotaan, että FCG:n omat raportit edustavat tuoreinta alan tutkimustietoa Suomessa, ja ne ovat tästä syystä ensisijaista lähdeaineistoa linnustovaikutusten arvioinnissa. Luke huomauttaa, että konsulttien tekemät raportit eivät ole verrattavissa tieteelliseen tietoon, jossa tutkimusaineisto on käsitelty käyttäen tilastollisia menetelmiä ja analyysijä, joilla hallitaan tiedon epävarmuutta, ja joka on sen jälkeen vertaisarvioitu. Kartoitukset ja raportit eivät ole siis tutkimuksia, vaan selvityksiä, kartoituksia tai seurantaraportteja. Niistä puuttuvat tutkimuksen tunnusmerkit ja rakenteet, eikä niitä ole vertaisarvioitu tieteellisin menetelmin. Ensisijaisesti vaikutusten arvioinneissa tulisi tukeutua olemassa olevaan tieteelliseen kirjallisuuteen.

Hankkeen ympäristössä (30 km säteellä) on 18 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta, joista useat rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoima-aluekokonaisuuksia (Kuva 28. Muut tuulivoimahankkeet alle 50 km säteellä Outojängän alueesta, YVA-selostuksen s. 50).

Lisäksi alueelle suunnitellaan sähkönsiirtoratkaisuja ja Fingrid Oyj:n kantaverkon vahvistamista.

Luke näkee, että tämän hankkeen YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot ja poro) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Selostuksessa tulee keskittyä myös pitkän aikavälin vaikutuksiin. Tutkimustietoa teollisesta rakentamisesta on olemassa. Koska tuulivoimaa rakennetaan pitkällä tähtäimellä, vuosikymmeniksi, tulee vaikutukset huomioida myös pitkällä tähtäimellä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Menetelmäkuvauksessa ei kerrota tarkemmin, millä tavalla tuulipuiston mahdollisia suoria ja välillisiä vaikutuksia mm. porojen laitumiin, laidunten käyttöön, laidunkiertoon ja liikkumiseen sekä poronhoitotöihin, kuten porojen kokoamiseen ja käsittelyyn, tullaan arvioimaan. Luke huomauttaa, että tuulipuistojen rakentamiseen liittyvät muut vaikutukset, kuten kallioliouhinnan ja maa-aineisten ottoalueiden sekä alueelle rakennettavan tiestön, sähkönsiirtoaseman ja sähkönsiirtoon tarvittavien voimajohtojen vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin tulee myös huomioida. Luke näkee erittäin tärkeäksi, että vaikutusarviointia tehtäessä ja tuulipuiston mahdollista toteuttamissuunnitelmaa jatkettaessa neuvotteluja Palojärven paliskunnan kanssa jatketaan poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi ja toteamiseksi sekä poronhoitoon kohdistuvien haittojen minimoimiseksi. Metsäkanalintujen osalta Luke toteaa, että soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Tämän hankkeen YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. porot ja suurpedot) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Luke korostaa hankkeen yhteisvaikutusten arvioinnin merkitystä.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 27.06.2024 klo 14:49:27.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen
Jouko Kumpula

Liitteet:

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
PL 2, 00791 Helsinki

Puhelin 029 532 6000

Y-tunnus 0244629-2

Tiedoksi: